

ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА В РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

**ІЛІЧ Н.С.,* АСПИРАНТ,
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

Свинарство завжди було однією з провідних галузей народного комплексу держави. Ця галузь є однією з перспективних при формуванні продовольчої безпеки держави оскільки та спроможна у повній мірі забезпечити внутрішній попит на м'ясну продукцію вітчизняного виробництва.

Україна має сприятливі умови для ефективного ведення свинарства і якщо ними не скористатися вчасно, то галузь заповнить іноземний капітал. Вони сформуєть конкурентне середовище зі своїми стандартами і технологією виробництва, а потім повністю заволодіють ринком України. Тож нам необхідно прискорити відновлення спецгоспів, наполегливіше впроваджувати конкурентоздатні технології, розвивати мережу великотоварного виробництва свинини.

Багато вчених приділяє увагу дослідженню ефективності виробництва свинини та її проблемам зокрема В.П. Рибалко, В.С. Топіха, П.В. Щепієнко, І.В. Свиноус та інші.

Аналіз розвитку свинарства в Україні показав, що і виробництво і споживання стратегічного продукту скоротилося, і це призвело до значного зменшення споживання свинини населенням. В 2009 році було спожито у розрахунку на 1 душу населення м'яса 49,7 кг, при цьому свинини – 16,1 кг. Посилаючись на постанову Кабінету Міністрів «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» виробництво м'яса в 2015 році порівняно з 2005 роком повинно зрости в 2,1 рази, а споживання м'яса на одну особу наявного населення має складати 80 кг на рік [4].

Сукупний попит споживання м'яса у світі, за прогнозом ФАО, в найближчі двадцять років щороку зростатиме приблизно на 2 %. Зараз у США на душу населення припадає близько 100 кг м'яса в рік, у найбільш розвинених країнах Європи - 88 кг у рік. Найбільш стрімкими темпами відбулося зростання м'яса свинини у Китаї. Внаслідок економічного прогресу показник споживання цього продукту зріс з 10 до 39 кг, тобто на 400 %. Такі високі темпи

---

* Науковий керівник – Власов В. І., д.е.н., д.с.-г.н., професор

зростання характерні для країн, що розвиваються [8]. Фактично в Україні цей показник у 2007 році склав 42 кг [2], 2008 – 50,6 кг, а в 2009 році 49,7 кг чи 62,1 % раціональної норми. Вирішенню цієї проблеми має сприяти саме розвиток свинарства.

В 2009 році Україна виробила 527 тис. т свинини (в 3 рази менше, ніж у 1990 році) (табл. 1). При цьому сільськогосподарські підприємства виробили 207 тис. т або 39,3 % м'яса свиней в забійній вазі, а решту господарства населення - 319 тис. т або 60,5 %.

Таблиця 1

Динаміка та структура виробництва свинини за категоріями господарств

Роки	Усі категорії господарств		У тому числі:			
			сільськогосподарські підприємства		особисті селянські господарства	
	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%
1990	1576	100	894	56,7	682	43,3
1995	807	100	203	25,2	604	74,8
2000	676	100	91	13,5	585	86,5
2001	591	100	68	11,5	523	88,5
2002	599	100	94	15,7	505	84,3
2003	631	100	124	19,7	507	80,3
2004	559	100	107	19,1	452	80,9
2005	494	100	111	22,5	383	77,5
2006	526	100	162	30,8	364	69,2
2007	635	100	222	35,0	413	65,0
2008	590	100	211	35,8	379	64,2
2009	527	100	207	39,3	319	60,5

Проблема скорочення валового виробництва посилюється тим, що сьогодні свинину виробляють 20 % промислових сільгоспідприємств, решта 80 % - це продукція населення. Таке зменшення виробництва свинини пов'язане насамперед із скороченням поголів'я свиней в Україні внаслідок економічної кризи викликаній різким переходом від планової до ринкової економіки. У важливих соціально-економічних умовах навіть господарства населення в 2009 році зменшили виробництво цього виду продукції порівняно з 1990 роком на 363 тис. т.

У формуванні державних товарних ресурсів свинини Вінницька область займає одне з провідних місць. Приватний сектор у виробництві свинини Вінниччини займає значну частку, тому господарства населення впливають на загальну цінову ситуацію на

ринку. Згідно статистичних даних на Вінниччині виробництво свинини в особистих селянських господарствах складає – 73,6 %, у сільськогосподарських підприємствах – 26,4 %. Падіння обсягів виробництва продукції свинарства зумовлене насамперед зменшенням поголів'я свиней (табл. 2). У 1991 році поголів'я в Україні становило 19426,9 тис. гол., а в 2009 році 6526,0, що на 12900,9 тис. гол. менше.

Таблиця 2

**Поголів'я свиней всіх категорій господарств
на 1 січня, тис. гол.**

	Роки					
	1991	1996	2001	2006	2009	2010
Україна	19426,9	13144,4	7652,3	7052,8	6526,0	7576,6
Вінницька область	1196,3	912,5	559,5	424,8	358,1	423,8

Станом на 1 січня 2010 року в усіх категоріях господарств поголів'я свиней в Україні зросло на 16 %, а у Вінницькій області - 18 %, у порівнянні з минулим роком.

На початку 90-х років почали руйнуватися спеціалізовані свинарські господарства. Після хвилі закриття невеликих м'ясопереробних підприємств постала загроза зупинки гігантів м'ясної галузі, серед яких ТОВ «Вінницям'ясо».

ТОВ «Вінницям'ясо» тільки за серпень 2008 року скоротило виробництво майже на 55% до 2,771 млн. грн., а в порівнянні з липнем падіння до 58,09%, або 3,841 млн. грн. Таке скорочення виробництва на підприємстві зумовлене дефіцитом сировини [3].

Особисті підсобні господарства населення як на Вінниччині, так і в інших областях можуть бути основним постачальником сільськогосподарської продукції. Так за їх допомогою можливий розвиток великих і середніх підприємств, які ще економічно не зміцніли в умовах формування ринкової економіки.

На думку президента асоціації «Української асоціації виробників і переробників сої» Віктора Наумовича Тимченка – винні не переробники, вони купують те, що дешевше, а проблема у високій собівартості вітчизняної свинини, а відтак у вищій за світову ціну реалізації.

На внутрішньому ринку за нашим опитуванням у 100 чоловік опитаних приватних підприємців, які займаються торгівлею м'яса на стихійних ринках закупівельна ціна за 1 кг живої ваги з 2007 року по 2010 рік була нестабільною. Так, коли в 2007 році середня закупівельна ціна становила 18 грн. /кг, то вже в першому півріччі 2008 року вона піднялась до 20-22 грн. Станом на 1 квітня 2010 року ціна впала до 13-

15 грн., а з липня 2010 – 11 грн. і вже з жовтня знову піднялась до 13 грн.

«Попит на продовольство в світі зростає з кожним роком. Україна має великий ресурс для задоволення попиту на продовольство, однак, навіть внутрішній попит – не задоволений по м'ясу свиней... Шлях до забезпечення внутрішнього ринку вітчизняною свининою лежить лише через привнесення сучасних технологій виробництва свинини, сучасних збалансованих кормів з використанням продуктів переробки сої, навчання цим технологіям спеціалістів на підприємствах свинарства, і тільки так» підкреслив у своєму інтерв'ю Віктор Тимченко [1].

Отже, свинарські господарства населення за своїми економічними показниками є неконкурентоспроможними як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках. Вагомим доказом цього є низька продуктивність внаслідок погіршення стану племінної справи в реформованих сільськогосподарських підприємствах і повної відсутності її в особистих селянських господарствах, нестачі висококонцентрованого корму і господарських приміщень, проблеми зі збутом продукції, тощо.

Література.

1. Аграрні новини та оперативна статистика // Аграрний сектор України [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://agroua.net//news_29030.html
2. Горьовий В.П. Ринкові тенденції аграрного виробництва в Україні [Текст] / В.П. Горьовий, М.С.Срібнюк // Економіка АПК. – 2008. - №11. – С.101.
3. Кобернюк С.О. Стан ринку продукції свинарства в умовах економічної кризи [Текст] / С.О. Кобернюк // Агросвіт. – 2009. - №5. – С. 36-39.
4. Постанова КМУ від 19.09.07 № 1158 «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.dpa.dn.ua/sta/748-STA05.html>
5. Про свинарство й „свинство” [Текст] // Агроперспектива. – 2010. - №3. – С. 44-47.
6. Статистичний щорічник Вінниччини за 2009 рік [Текст] / За ред. С.Н.Ігнатова. – Вінниця: голстатуправління у Вінницькій області. – 2010. – 638 с. (Держкомстат України).
7. Статистичний щорічник України за 2009 рік [Текст] / За ред. О.Г. Осауленка. – К: Держкомстат України. – 2010. – 566 с.
8. Українці відмовились від сала на користь курятини // Finance. ua. – 01. 05. 2010. [Електронний ресурс] / Режим доступу до журн.: <http://news.finance.ua/ua/~ /1/0/all/2010/05/01/195506>.